

Iwona Sójkowska
Stowarzyszenie EBIB
iwona.sojkowska@ebib.pl

Wykluczenie informacyjne — felieton wstępny

Grudzień — miesiąc kończący rok kalendarzowy jest doskonałym okresem do podsumowań. Dla bibliotekarzy rozpoczyna się czas sprawozdawczości, dla wierzących — czas przeprowadzenia rachunku sumienia, dla wszystkich — czas noworocznych postanowień.

Przyglądając się, z zaproponowanej powyżej perspektywy, wiodącemu tematowi bieżącego numeru „Biuletynu EBIB”, zachęcam do zapoznania się z opublikowanymi artykułami, z których każdy na swój sposób podsumowuje zagadnienie wykluczenia informacyjnego. Mimo że temat jest niezwykle ważny i poważny, udało się zgromadzić artykuły, które w lżejszej formie ukazują stan wykluczenia informacyjnego w Polsce i/lub proponują proste i przyjemne rozwiązania, ukierunkowane na niwelowanie barier informacyjnych.

Pierwszy z artykułów *Jak skutecznie pozbyć się użytkowników? O „siedmiu grzechach głównych”* A. Marciniak w obrazowy sposób opisuje postawy bibliotekarzy oraz funkcjonowanie bibliotek, skutkiem czego może być pogłębienie zjawiska wykluczenia społecznego. Warto przypomnieć sobie, niekiedy uzmysłwić, jakie błędy popełniamy, wyciągnąć wnioski i rozpocząć proces naprawczy.

W tekście M. Kurowskiej *Wykluczenie cyfrowe zagrożeniem dla społeczeństwa informacyjnego* mamy bilans diagnozy społecznej w zakresie dostępności i umiejętności korzystania z nowych technologii. Autorka opisała problem wykluczenia cyfrowego pierwszego i drugiego stopnia oraz jego konsekwencje dla współczesnego człowieka. Swoje rozważania oparła na raporcie *Diagnoza społeczna 2011: warunki i jakość życia Polaków* oraz na wynikach badań statystycznych dotyczących społeczeństwa informacyjnego w Polsce.

W węższym ujęciu, ale równie ciekawym, wykluczenie informacyjne omówiły M. Dudziak-Kowalska i B. Janczak. Artykuł *E-integracja czy e-wykluczenie? Krakowskie środowisko emerytowanych bibliotekarzy i świat nowych technologii informacyjnych* zapoznaje nas z wynikami badań przeprowadzonych w naszym środowisku zawodowym. Sprawdźmy, co nas może czekać, przygotujmy się do pokonywania barier i zapobiegania własnemu wykluczeniu informacyjnemu, pomóżmy naszym emerytowanym koleżankom i kolegom, organizując dla nich kursu, udostępniając im nowe technologie.

Artykuł *Otwarta Platforma Edukacyjna EBIB – Kurs „Głęboki Internet (bazy danych) i możliwości jego przeszukiwania”* I. Sójkowskiej proponuje choćby częściowe rozwiązanie problemu wykluczenia informacyjnego, poprzez edukację informacyjną. Stowarzyszenie EBIB utworzyło Otwartą Platformę Edukacyjną, na której posadowione zostały trzy kursy i poradnik z zakresu prawa autorskiego. A wszystko po to, by podjąć walkę z wykluczeniem informacyjnym, by kształcić umiejętność posługiwania się nowymi technologiami (kurs elektronicznej redakcji tekstów) i podnieść świadomość przepisów prawa autorskiego i właściwego jego rozumienia i stosowania.

Tematyczną część „Biuletynu EBIB” kończy artykuł A. Radwańskiego *Spółecznościowe zakluczenie*, który w opozycji do wykluczenia omawia zagrożenia wynikające z nadmiernego wykorzystania, a nawet uzależnienia od Internetu i rozwijania kontaktów interpersonalnych za pośrednictwem sieci. Mamy zatem odmienne spojrzenie na omawiane w bieżącym numerze zagadnienie.

Uzupełnieniem artykułów tematycznych są komunikaty, polemiki, sprawozdania.

Obszerny komunikat M. Talewicz, *Koziołki rozdane. 20. Ogólnopolska Nagroda Literacka im. Kornela Makuszyńskiego pod patronatem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego już za nami* promuje działalność Galerii Książki na rzecz zainteresowania książką i rozwoju czytelnictwa wśród dzieci. Formy pracy, jakie podejmowane są przez bibliotekarzy tej biblioteki zasługują na docenienie. Wszak jest to jeden ze sposobów walki z wykluczeniem w szerszym aspekcie, aniżeli aspekt informacyjny. Kształtowanie rozwoju dzieci poprzez zainteresowanie ich książką zapewne przełoży się w przyszłości na ich umiejętności społeczne zapobiegając wykluczeniu, również informacyjnemu.

Sprawozdanie B. Bednarek-Michalskiej podsumowuje dziesięcioletnie osiągnięcia Ruchu Open Access, którego znaczenia, szczególnie ze względu na wykluczenie informacyjne, nie można nie doceniać. Wiele udało się już osiągnąć w zakresie otwierania dostępności do publikacji naukowych, ale nie możemy na tym poprzestać. Co jeszcze powinniśmy zrobić, jak my bibliotekarze możemy wspierać Ruch Open Access? Poczytajmy, zastanówmy się, działajmy.

W *Polemikach* publikujemy odpowiedź A. Stolarczyk z Biblioteki Narodowej na artykuł M. Serafin *Zagadnienie określników formy w językach haseł przedmiotowych KABA i Biblioteki Narodowej*, który ukazał się w „Biuletynie EBIB”, nr 8 (144) z 2013 r. W tym miejscu pragnę podkreślić, iż „Biuletyn EBIB” jako pierwsze i nieustannie rozwijające się czasopismo bibliotekarzy i pracowników informacji naukowej ukazuje się w otwartym dostępie, stwarzając jednocześnie możliwość komentowania i recenzowania treści! W ten oto sposób — Szanowni Państwo — zachęcamy do szerszych dyskusji!

Życzę miłej lektury, świątecznego odpoczynku i dobrej współpracy (a szczególnie komunikacji) w przyszłym roku.